

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

▶ **2. Popüler kültürün çevresel etkileri**

- ▶ Popüler kültüre göre yerel kültürün dağılımı yerkürenin fiziksel özellikleri ile daha çok bağlantılıdır. Oysa popüler kültürün mekansal organizasyonu sosyal ve ekonomik özelliklerin dağılımını yansıtmaktadır. Ve bugünün küresel ekonomik ve kültür sistemi içerisinde popüler kültür gittikçe daha tekdüze bir durum kazanmaktadır.
- ▶ **A. İşin doğasını değiştiriyor...**
- ▶ Popüler kültür önemli düzeyde doğal düzeni de kontrol altına almaktadır. Aslında popüler kültür yereldeki pek çok gelenek ve göreneği açığa çıkarmaktan ziyade onları biçimlendirmektedir. Pek çok popüler kültür türleri için doğal çevre insanların boş zaman aktivitelerini yapabilecekleri ve bu arada ürünlerini de satabilecekleri bir ortam ve/veya kaynaktır.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

► Golf'un yaygınlaşması

- Golf kursları, çok geniş sahalar kaplamaları nedeniyle (80 hektar), popüler kùltürün çevre üzerinde yaratmış olduğu açık etkiye örnek olarak gösterilebilir. Geçtiđimiz 20 yılda ABD'de golf'un yaygınlaşan popülaritesi, kabaca 200 golf sahasının açılması ile sonuçlanmıştır.
- Coğrafyacı John Rooney, bunu boş zaman aktivitelerine ayrılan harcamaların artışı, özellikle yeni emekli olmuş kişiler ile esnek çalışma saatlerine sahip olan daha genç yaştaki çalışan nüfusa bağlamaktadır.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Rooney'e göre ABD'de golf kurslarının dağılımı homojen değildir. Bir sıcak iklim-hava sporu olarak algılanmasına rağmen golf kurslarının kişi başına dağılımı kuzey ve orta bölgelerde daha fazladır. Kansas'tan kuzey Dakota'ya, Kuzeydeki Büyük Göller'e komşu eyaletler, Wisconsin'den yukarı eyalet New York'a..
- ▶ Bu bölgelerdeki insanların golf oynamaya ilişkin uzun bir geçmişleri vardır. Aynı zamanda bu bölgelerde golf kulüpleri insanların bir araya gelmesini sağlayan, etkileşimi artıran ve bu bölgelerin popüler geleneklerinin yansıdığı mekanlar olarak çok önemli kurumlardır.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Tam tersine, Kaliforniya'da ve aşırı düzeyde kentleşmiş New York ve Washington arasındaki Orta Atlantik bölgesinde golf kurslarına erişim çok sınırlıdır.
- ▶ Güneybatı bölgesindeki hızlı nüfus artışı karşısında geniş golf alanlarını inşa etmeye olanak sağlayacak geniş alanların kıt oluşu bu bölgelerde kişi başına düşen golf sahalarının düşük olması ile sonuçlanmıştır.
- ▶ Oysa ki, Güney Kaliforniya'nın kıyı bölgesi, Güney Florida ve Orta Arizona gibi ABD'nin bir takım seçilmiş güney ve batı bölgelerindeki golf kurslarının çok yüksek düzeyli konsantrasyonu, golf oynayan pek çok kuzeylinin, tatilcinin ve buradaki halkın golf oynamak için bu alanları tercih etmesinin bir sonucudur.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Golf kursları kısmen yerel fiziki şartlardaki talepleri dikkate alarak dizayn edilmektedir. Çim türleri yerel iklim koşullarında yetişebilecek türlerden seçilmekte ve aynı zamanda yeşil alanlara olan ihtiyaçlar nedeniyle peyzajda yaratacağı güzellik de önemsenmektedir.
- ▶ Golf sahalarının inşasında mümkünse yerelde olan ağaç ve bitki türlerinin korunmasına da özen gösterilmektedir. Bu nedenle diğer popüler kültür türlerinde olduğu gibi golf sahaları da kendi çevresini yaratmaktadır.

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

- ▶ **B. Uniform peyzajlar ortaya çıkıyor..**
- ▶ Popüler kültürün dünya çapında yaygınlaşması benzer mekanların oluşumunda da rol üstlenmektedir.
- ▶ Popüler geleneğin mekansal ifadesi bir lokasyondan diğerine benzer örüntülerin ortaya çıkışını sağlamaktadır. Aslında popüler kültürü yaymaya çalışanlar uniform bir görüntünün oluşmasını da tetiklemekte ve istemektedirler.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

► Fast-food restoranlar

- Benzer mekanların yaygınlaşmasına fast-food restoranlar iyi bir örnek oluşturmaktadır. Bu restoranlar genellikle bayiler biçimde planlanarak açılmaktadır. Bayi, firmayla sözleşmesinin bir gereği olarak lokal alandan işe aldığı insanlar ve lokal alandan elde edilen ürünlerce işletilmektedir. Bayi, dizaynını ise firmanın mimari stili, markası, yöntemi, sembolleri ve ismi aracılığıyla kurulmakta ve tüm özelliklerin piyasaya sunulmasını üstlenmektedir.
- Hem yerel halk hem de turistler binanın ya da restoranın mimari tarzına, işaret ve simgelerine aşina olduklarından firmayı kolaylıkla fark edebilmekte, yiyecek üretim tarzı ve yeme stillerini bildiklerinden ulusal ve uluslararası tüketim kùltürü stillerini yaşatmaktadırlar.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Fast food restoranların cazibesi, bu mekanlarda üretilen ürünlerin ve düşük maliyetle elde edilen ama daha çok sosyalleşmeye ilişkin bilindik ve istenilen bir etkileşim kurmanın aracı olarak küçük çocuklu aileler ve özellikle de 15-19 yaş arası gençler tarafından çok tercih edilmesinden kaynaklanmaktadır.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Aynı zamanda fast-food restoranların başarısının altında, bu mekanların geniş ölçekli hareketliliğe uygun alanlar olmasına bağlıdır: bir ülkeden bir ülkeye ya da bir kentten diğer kente yer değiştirenler aşına oldukları ve tüketim stillerini bildikleri bu restoranları daha çok tercih etmektedirler.
- ▶ Bir yere yeni gelen bir kişi, diğer lokal restoranlarda üretilen yiyecek türlerini ve onların nasıl yapıldıklarını, lezzetlerini bilmezken, aşına olduğu ulusaşırı firmaların restoranlarını bildiğinden kolayca fast-food tarzında inşa edilmiş restorani fark edebilmekte ve tercih edebilmektedir.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Bu restoranlar aynı zamanda araç sahibi olan kimselerin de yoğun tercih ettiği mekanlardır.
- ▶ Özellikle yol üzerinde inşa edilmiş olanlar, motorcuların ve araç sahiplerinin kolayca fark edebileceği tarzda parlak renklerle şatafatlı bir biçimde dizayn edilmiştir.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Özellikle son zamanlarda inşa edilen fast-food restoranlar (Ankara orijinli Mickey's Burger Restoran-CEPA AVM) sahte-antik tarzında daha hafif tuğladan yapılmış bir cephe tasarımıyla ünlenmektedir. Bu tarz inşa, aynı zamanda bayinin o çevrede tutulmaması halinde kolayca bir başkasının yerini alabileceği bir yapıya altlık oluşturmaktadır.
- ▶ Özellikle Kuzey Amerika'da benzer peyzajlar, moteller, akaryakıt istasyonları, süpermarketler tarafından da üretilmektedir. Bu tarz yapılar hem yerel halk hem de yabancılar için firmaya aşina olunmasa bile bayilerin kolaylıkla fark edebilmelerine imkan sağlayacak tarzda dizayn edilmektedir.

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

- ▶ **Uniform peyzajların küresel yayılımı:**
- ▶ Popüler kültürde aynılığın/tekdüzeliğın/standardın yayılımı Kuzey Amerika'dan dünyanın diğer yerlerine doğru gerçekleşmektedir. Amerikan motelleri ve fast-food zincirleri dünyanın diğer ülkelerinde de hızlıca çoğalmaktadır.
- ▶ Aslında öncelikli olarak Amerika'da yaşayanlar için dizayn edilmiş ve onların beğenisini kazanmış bu tarz yapılar, televizyon reklamları aracılığıyla dünyanın diğer bölgelerinde de tanınmakta ve kolayca ilgi çekmekte ve beğeni kazanmaktadır.

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

- ▶ Dünya çapında popüler kültürün yayılımı sadece Kuzey Amerika orijinli değildir.
- ▶ Daha hızlı hale gelen iletişim ve taşımacılık sayesinde yeni kültürel öğeler dünyanın bir yerinden diğer bir yerine kolaylıkla transfer edilmektedir.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Örneğin, Japon otomobilleri ve elektronik ürünleri Kuzey Amerika da dahil dünyanın her yerinde en çok tercih edilen ürünler olmasını buna borçludur.
- ▶ 1970'lere kadar Kuzey, Amerika, Avrupa ve Japonya, gerek otomobil üretiminde gerekse diğer elektronik ürünlerin üretiminde hem sayısal hem de ürünlerin görünümleri açısından birbirinden çok farklı dizaynlara sahipti.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Fakat yakın zamanlarda üretilen ürünlerin biçimi özellikle tüketicilerin ağırlıklı olarak Japon ürünlerine yönelmesiyle birbirine benzemeye başladı: küçük otomobiller gibi.
- ▶ General Motors, Ford, Toyota ve Honda gibi otomobil üreticileri, her kıtaya özgü otomobiller üretmek yerine, Kuzey ve Güney Amerika'da, Avrupa'da ve Asya'da birbirine benzer modeller üretmeyi artık çok daha fazla tercih etmektedirler.

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

- ▶ **C. Olumsuz çevresel etkiler**
- ▶ Özellikle bazı popüler kültür öğelerinin yayılımı, sınırlı doğal kaynakların daha hızlı tüketimine ve çevrenin kirlenmesine yol açan iki yönlü olumsuz etki de ortaya koyabilmektedir.
- ▶ **Doğal ürünlere / kaynaklara olan talep artıyor..**
- ▶ Bazı popüler-kültürel alışkanların yayılımının artışı, mineraller ya da diğer yer altı kaynaklarına olan talebin aşırı boyutlara ulaşması ile sonuçlanmaktadır: enerji üretebilmek adına kaynakların daha fazla tüketiminde olduğu gibi..

12 Popüler Kültürün Çevresel Etkileri

- ▶ Popüler kültür, belli hayvan türlerinin soyunun tükenmesine yol açabilecek bir talep artışını getirmektedir. Örneğin, giyimde moda haline gelen tarzların yaratılmasında pek çok hayvan kürkü için öldürülmekte ve onlardan elde edilen ürünler çok uzaklardaki bireylerin talebini karşılamaktadır.
- ▶ Örneğin, pek çok Jaguar, Kangru, Balina ve Vizon giyecek üretiminde kullanılmak amacıyla yok edilmektedir. Bu tüketim biçimi, hayvanların yaşadığı ekosistemlerin degradasyonu ile sonuçlanmaktadır. Aynı zamanda yerel kültürler popüler kültürün tüketimine kıyasla daha az da olsa kürkleri için belli hayvan türlerinin varlığını tehdit etmektedir.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Diğer yandan, bazı et ürünlerine olan talep, çevrenin kapasitesini de tehdit altına almaktadır. Örneğin artan et tüketiminin karşılanması: Daha fazla kırmızı et ve kümes hayvanına olan talep artışı buna örnek gösterilebilir.
- ▶ Örneğin markette 1 kg daha fazla et satışı, hayvan başına 10 kg daha fazla hububat tüketimi anlamına gelmektedir. Yaklaşık 1 kg beyaz et satışındaki artış ise 3 kg daha fazla hububat tüketimini gerektirmektedir.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

► Kirlilik

- Diğer yandan popüler kùltür, çevrenin daha fazla kirlenmesine yol açan bir süreç işletmektedir. Artan beşeri faaliyetlerin bir sonucu olarak çevre daha fazla katı, sıvı, gaz biçimlerindeki atığı absorbe etmekle yüz yüze kalmaktadır. Teneke atıklar, hurda otomobiller, şişeler, atık kağıtlar bunlar arasında en yaygın olanlarıdır.
- Bu ürünlerin pek çoğu geri dönüşümden ziyade doğanın kendisi tarafından yok edilmeye bırakılmaktadır. Dünya çapında popüler kùltürü benimseyen insanların artışı atıkların da paralel bir biçimde çoğalmasıyla sonuçlanmaktadır.

12 Popüler Kùltürün Çevresel Etkileri

- ▶ Özellikle doğal süreçler göz ardı edildiğinde yerel kùltür de çevrenin kirlenmesine hizmet etmektedir.
- ▶ Özellikle hızlı tarımsal üretimde suni gübrelerin kullanımı, çeşitli tarım ilaçlarının ve hormonların fazla miktardaki tüketimi, kısaca organik / doğal tarımdan uzaklaşma, her mevsim her sebzenin üretiliyor olması çevrenin doğal dengesinin daha fazla bozulmasıyla sonuçlanmaktadır.